

Nagybecskerek NÉPESSÉGE

2011 — 76511 fő (Wikipédia szerint).
75743 fő (Zrenjanin város hivatalos honlapja szerinti adat)
74422 fő (A Vajdaság enciklopédiája szerinti adat)

NEMZETISÉG	SZÁM (FŐ)	SZÁZALÉK (%)
Szerbek	56560	70,90
Magyarok	11605	14,54
Jugoszlávok	1948	2,44
Cigányok	1577	1,97
Románok	633	0,79
Horvátok	484	0,60
Szlovákok	361	0,45
Macedónok	334	0,41
Montenegróiak	327	0,40
Németek	140	0,17
Bolgárok	96	0,12
Szlovének	82	0,10
Muzulmánok	72	0,09
Albánok	60	0,07
Oroszok	48	0,06
Goránok	26	0,03
Csehek	16	0,02
Ruszinok	16	0,02
Ukránok	14	0,01
Bunjevácok	12	0,01
Bosnyákok	7	0,00
Vlachok	4	0,00
ÖSSZESEN :	74422	100

NÉPESSÉGTÖRTÉNET

Már a történelem előtti időkben lakott hely volt; ezt bizonyítják a város közepén, a megyeház alatt emelkedő dombon végzett ásatások. Agancsok, csont-, bronzszerszámok és házieszközök kerültek elő, kiégett tűzpadokra akadtak, körülöttük konyhahulladékok és agyagipari cikkek hevertek : mind arra vall, hogy ez a hely a népvándorlás kora utolsó periódusában egy népnek szolgált hosszabb ideig lakóhelyéül. A város neve valószínű, hogy avar eredetű.

A közelben fekvő bántelki puszta elég bizonyosság rá, hogy a római uralom alatt Nagybecskerek nemcsak lakott volt, de erődítéseknek is helyet adott. A római uralom elvonulása után a népvándorlások egyes hullámai újra meg újra fölfrissítették lakosságát.

A magyar honfoglalás idejében a vidék sokat szenvedhetett a pogány lázadásoktól, 1089-ben a felkelt kunok pusztították a vidéket s Becskereket is.

A város mai neve az Anjou-királyok korából való, a Becsei-Csata család őse vette birtokba e helyet. A legrégebb magyar lelet is az Anjouk korából való : Róbert Károlynak egy kis ezüstpénze, 1320-1321 tájáról.

Nagybecskerek a Torontál megyével szomszédos Bács vármegyéhez tartozott : a bácsi káptalannak egy 1336-ban kelt oklevele bizonyítja ezt. Különben a Tisza volt a vármegye természetes határa és ez semmi határbeli eltolódást nem engedett meg. Valószínű, hogy ebből az időből ered a neve, mely a Névtelen jegyzőnél előfordul, a „Beguey” név, amely egykorú v. azonos a Bega folyó nevével.

A város alapítója legelső tulajdonosa, a Becse és Gregor nemzetség, a Bethlen-család őse, s ennek eredetét a 14. századig lehet visszavezetni. Ebben az időből származó írásos források : egy peres ügyben parancsot hirdettek itt, pápai tizedlajstrom, birtokadományozó oklevél, ispáni levél, megyei gyűlés színhelye.

A 15. század elején Becse volt a székhely és a vármegyét is róla nevezték el.

A török uralom megszűntével Nagybecskerek lakossága szerb pásztorokból állott, kik görögkeletiek voltak. A császári kormány a telepítéssel együtt a katolicizmus terjesztését is feladatául tűzte ki. A protestantizmusnak ekkor már alig voltak képviselői a településen.

1773-ban a lakosság összesen 721 házban élt, ebből 625 házban ortodoxok és 96 házban pedig római katolikusok laktak.

1839-ben Fényes Elek statisztikája szerint 15544 lélek volt, kik közül 3968 katolikus, 604 evangélikus, 66 református, 10398 nem egyesült óhitű (= pravoszláv), 508 zsidó. A lakosok nyelvükre nézve rácok, németek, magyarok, oláhok, tótok, bolgárok.

A **XIX. század** végére számban a magyarok voltak a legtöbben, majd a németek és a szerbek megközelítőleg ugyanannyian.

1900-ban a lakosok száma 26407, a házaké 3372. A lakosság nemzetiség szerinti megoszlása: 9288 magyar, 805 német, 8091 szerb, 423 tót, 281 oláh, 70 horvát, 199 más ajkú.

A lakosság hitfelekezetek szerinti tagolódása : 15421 római katolikus, 842 görögkeleti, 683 ágostoni evangélikus, 55 görög katolikus, 8 unitárius, 1335 izraelita és 11 más vallású.

1910-ben a népszámlálás szerint 26.006 lakosa volt, ebből 9148 magyar, 8934 szerb, 6811 német, 456 szlovák és 339 román nemzetiségű volt

1948 — 33.775 fő

1953 — 38.715 fő

1961 — 49.020 fő

1971 — 71.424 fő

1981 — 81.270 fő

1991 — 81.316 fő,

52094 szerb, 14312 magyar, 8531 jugoszláv, 1495 cigány, 615 román,
237 német

2002 — 79.545 fő,

56560 szerb, 11605 magyar, 1948 jugoszláv, 1577 cigány, 633 román,
140 német

Wikipédia <https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagybecskerek>

Vajdasági Magyar Digitális Adattár

<http://adattar.vmmi.org/?ShowObject=telepules&id=85>

Nagybecskerek

Irtó M6ricz Mikl6s, a monografia munkat6rsa

<http://mek.oszk.hu/09500/09536/html/0024/16.html>

Az els6 t6rt6nelmi nyomok.

Nagybecskerek m6r a t6rt6nelem el6tti id6kben lakott hely volt; ezt bizonyítják a város k6zep6n, a v6rmegeyh6z alatt emelked6 dombon v6gzett 6sat6sok. A v6rter6let m6lyebb talaj6b6l rak6ssz6m ker6ltek el6 a agancsok, csont- 6s bronzszersz6mok 6s h6zieszk6z6k; az 6sat6sok k6zben ki6gett t6zpadokra akadtak, k6r6lt6k konyhahullad6kok 6s agyagipari cikkek hevertek: mind arra vall ez, hogy e hely a n6pv6ndorl6s kora utols6 periodus6ban egy n6pnek szolg6lt hosszabb ideig lak6hely6ul s hogy a v6rmegeyh6z magaslata 6sszef6gg6 s6rhalmok l6nczolata.

De b6r a város k6zvetetlen ter6let6n sohasem akadtak r6mai leletekre, a k6zelben fekv6 b6ntelki puszt6 el6g bizonyos6g r6, hogy a r6mai uralom alatt Nagybecskerek nemcsak lakott hely volt, hanem er6d6t6seknek is hely6ul szolg6lt, a mint az k6z6pponti fekv6s6b6l 6nk6nt k6vetkezik is. Nagymennyis6g6 r6mai p6nzt, urn6kat, t6gl6kat, falakat tal6ltak itt s ez ir6nt t6bb6 semmi k6ts6g nem lehet.

Nagybecskerek a r6mai uralom elvon6lta ut6n is megmaradt lakott helynek; bizonyos, hogy a n6pv6ndorl6s egyes hull6mai 6jra, meg 6jra f6lfriss6tett6k lakoss6g6t, a vele szemben f6lk6rben h6z6d6 avar gy6r6 pedig arra mutat, hogy ezen az oldalon Nagybecskerek volt a m6g6tte elter6l6 vid6k kulcsa, m6g, a t6ls6 oldalon a természetes v6delem h6j6n nagy v6delmi m6vekre volt sz6ks6g. Val6sz6n6, hogy ebb6l az id6b6l ered az a neve, mely a N6vtelen jegyz6n6l el6fordul, a »Beguey« s hogy ez a n6v nemcsak egykor6 a Bega foly6 nev6vel, de azzal szoros6n 6ssze is f6gg. Bizonyos ezekb6l, hogy a D6lvid6ken Becskerek volt a legr6gibb telep6t6s 6s hogy e szerint igaza van Spronernek, Hellnek, Fesslernek, kik t6rt6nelmi atlaszaikon csak Nagybecskereket t6ntetnek fel.

Az 6rp6dok kora.

A magyarok bej6vetel6nek idej6b6l nincs pozitív adatunk Becskerekr6l, s6t a vid6kr6l sincs sok. A vid6knek sok r6sze lehetett a kereszt6nyis6g els6

századában dúló pogány lázadásokban, 1089-ben a felkelt kunok pusztították a vidéket s Becskereket is.

Vegyesházi királyok.

Az Árpádok kora nem hagyott több nyomot ezen a tájon . . . a város mai neve is az Anjouk korából való s annak a következménye, hogy a Becsei-Csata család őse e helyet birtokába vette.

A város alapítója legelső tulajdonosa, kiről tudni, a Becse és Gregor nemzetség, a Bethlen család őse lenne s hogy eredetét nem lehet messzebb visszavezetni, mint a XIV. század elejéig.

A török uralom után.

A török uralom végére Becskereken mindössze száz ház maradt meg; az akkori népességi viszonyokat véve alapul, 6-700 főnyi lakosságot jelent.

A települések.

Lassanként azonban javultak a megye viszonyai és növekedett a város lakossága. A hosszú török uralom semmi keveredést nem eredményezett a város népe és a törökök között, bár a török urak bizonyára Becskerekről is rendszeresen elhozatták a maguk számára a szebb fiú és leánygyermekket; vigyáztak azonban rá, hogy se a nép, se a gyermekek ne tarthassák fent a régi kapcsolatot egymással. Így a török uralomnak egyetlenegy hatása volt csak: kipusztította a város népét, összesen 100 házra olvasztván le azt.

Szerbek.

(Savoyai) Jenő herceg Becskereken már nem talált törököt, hanem csak göröghitű rác lakosságot. A herceg

Szerbek.

Jenő herceg Becskereken már nem talált törököt, hanem csak göröghitű rác lakosságot. A herceg császári katonaságot helyezett a várba s annak oltalma alatt

áttelepítette a Tisza jobbpartjáról azoknak a ráczt bevándorlóknak egy részét, kik *Csarnojevics* Arzén ipeki pátriárka vezetésével jöttek ide új hazát keresni. Velük költözött Becskerekre *Diakovics* Izsaiás, az első délvidéki görögkeleti püspök. Nagybecskerek szerb lakossága nyert akkor is, mikor a Maros-Tiszai Határőrvidéket feloszlatták és onnan kb. 2400 család költözött be a Temesközbe. A város lakosságának zöme hosszú időn át szerb volt, a kik a város szervezetén belül bizonyos autonomiára tettek szert. 1769-ben, midőn Nagybecskerek kiváltságlevelét Mária Teréziától megkapta, a szerbek külön kiváltságot nyertek arra, hogy maguknak tanácsot választhassanak; a tanácsnak egy királyi biztos és egy kir. ügyész állott az élén.

Németek.

A császári kormánynak legfőbb gondja az volt, hogy Nagybecskereket is katolikus németekkel telepítse meg, de ennek a telepítési akciónak a sikere hosszú időn át késlekedett. Az első német telepések megérkezéséről nincs közvetlen adatunk; 1724-ből azonban van egy adat, a mely szerint *Wasy* csákovai tiszttartó azt jelenti, hogy a Becskerekre vitt német családok, a kik ott nem akartak letelepedni, hozzá mentek át. 1727-ben pedig a becskereki tiszttartó jelenti, hogy *Joachim* kapitány számára az »Oberinspektor« rendelete következtében Becskerek közelében helyet csinált. S a katonaság feladata ebben az időben nemcsak a közbiztonság fenntartása volt, hanem a telepítési akció is ők intézték, illetőleg ők hajtották végre. Katonai mérnökök voltak azok is, a kik a telepés házak helyét s a hozzá tartozó telkeket felmérték és a munkálatokat vezették.

1729-ben összeszámlálták a nagybecskereki német családokat, a melyek 1729 november 1-től kezdve kontribuálnak; de ez a jegyzék nincs meg, a mint ⁵⁶⁵hogyan elveszett az a névsor is, a melyet a nagybecskereki tiszttartó 1737-ben készített a bevándorolt német családokról és a melyet a kormányzásnak be is terjesztett. Egy összeírás, a mely 1734-ből való, a német helységek közé sorolja Nagybecskereket is, de ebből aligha lehet arra következtetni, mintha lakossága ne lett volna vegyes. Nyilván csak annyit jelent ez, hogy a német telepések száma már tekintélyes volt, s talán azt is, hogy ezek a telepések a város lakosságának többi részétől független, autonom életet éltek. 1737 szeptember 5-én *Gottlieb* császári biztos belgrádi tutajon harmincz német családot szállított Nagybecskerekre, hova 1751-ben a telepítési ügyekben fáradozó Hof-Commission is ellátogatott; a következő évben, 1752-ben ismét német telepéseket kapott Nagybecskerek, a kik, úgylátszik, most már maguk jó szántából is szívesen keresték föl Nagybecskereket, bár a bevándorlások kezdetén erővel sem lehetett őket ott visszatartani. Ez mindenesetre a város örömdetes fejlődésének bizonyossága.

S mégis ez a sok fáradság és a kincstár részéről ez a sok befektetés mind kárba veszett. *Perlasz* gróf 1763. évi kimutatása szerint az egész becskereki kerületben egyetlenegy német család sem volt található, - a klima következménye volt ez, mert állandó fészke volt Nagybecskerek a különböző ragályos betegségeknek s a

mocsarak kiszárítása nélkül nem tudott a telepések szorgalma a fertőzött levegővel megküzdeni. *Várady* János azonban ezzel szemben arról tudósít, hogy Nagybecskerekeken ekkor is voltak Lotharingiából származó német telepések; s hogy Nagybecskerek az Aldana-féle térképen nem szerepel a német községek között, e szerint csak arra mutatna, hogy lakossága kevert volt, de mindenesetre azt jelenti, hogy a németek számba sem jöhettek a szerb lakosság mellett. Így is kellett ennek lennie, mert Nagybecskerek lakossága alig nyert abból a tömeges bevándorlásból, a mely a Mária Terézia 1863. évi telepítési pátensének következtében a Délvidék felé megindult; 1864-ben Nagybecskerek mindössze négy telepes házat és négy telepes családot kapott, ez volt az oka annak, hogy az 1869-i kiváltság-levél a szerbek túlsúlyát a városi tanácsban is kénytelen eltűrni, - a mi nagyon ellenkezett a Délvidék katonai kormányzásának szellemével, elismervén, hogy a németeknek csekély számuk miatt a paritásról le kell mondaniok.

A II. József 1782. szeptember 21-i gyarmatosítási pátense következtében Zweibrücken tájáról 1785-ben a frankfurti császári residens közbenjárására nagyszámú német telepes került Nagybecskerekre, kik ott földet, réteket, úti költséget, más kedvezményeket, valamint adó és teher alóli mentességet kapván, letelepedtek. (Czoernig III. 22., 37 s köv. oldalak). Egy kimutatás szerint, mely a bécsi pénzügyminiszteri levéltárban őriztetik, Nagybecskerek 36 házba 36 telepes családot kapott; összesen pedig 2988 család költözött be. S ez volt a német telepítés utolsó részlete Becskerekén. Ma mégis számban közvetlenül a magyarok után következnek és körülbelül annyian vannak, mint a szerbek, a mi csak kedvezőbb gazdasági viszonyaiknak s az ezzel összefüggő természetes népszaporodás kedvezőbb voltának következménye; valamint azoknak az előnyöknek, a melyeket a városi németiség az abszolút kormány alatt élvezett.

Magyarok.

A Délvidék visszafoglalása után Belgrádból költözött Nagybecskerekre néhány magyar család, a magyarok ugyanis a török hódoltság alatt teljesen kipusztultak a város lakossága közül. Arra pedig egyáltalában nincs adatunk, hogy a magyarok bármikor is tömegesebben vándoroltak volna be a városba; 1768 körül Baranya vármegyéből költözködött be ide néhány magyar család, kik a mai *Magyar-utca* táján laktak, különben a város magyar népességének szaporodása észrevétlenül folyt le; s ez a szaporodás két tényezőre vezethető vissza: az egyik a város felszívó képessége, a mely a vidék lakosságának kulturára hajlandóbb részét, tehát a magyarokat magához vonta s a város felé való húzódásnak a XVIII. század első felében a vidék rossz közbiztonsági viszonyai teremtették meg az útját. A század vége felé különböző földesúrak Szeged vidékéről telepítettek a vármegyébe dohányművelő magyarokat, a kik végül szintén tekintélyes módon gyarapították a város lakosságát. A másik tényező pedig a magyarság nagy aszimiláló ereje: a város képe ma határozottan magyar.

Spanyolok.

Nagybecskerek történetében van helye a bécsi kormány legszerencsétlenebb telepítési kísérletének, a melynek a spanyol telepítés volt a célja. 1735-ben indultak meg a tárgyalások biscayai spanyolokkal, a kiket a bécsi kormány a Délvidéken akart elhelyezni. 1736 augusztus 8-án *Hagen* jelentette a Temesi Bánság kormányzójának, hogy a letelepítendő spanyol családok számára Nagybecskerek⁵⁶⁶ mellett talált alkalmas helyet; s mindjárt be is terjesztette jóváhagyásra a *Kayser* mérnök-százados terveit az építendő telepről. A felterjesztés sürgősen ment Temesvárról Bécsbe, honnan a következő év február 23-án érkezett vissza gróf *Hamilton* ezredes és kormányzó rendelete, a melyben a választást és az előzetes terveket jóváhagyja s rendeli, hogy a telepet pontosan jelöljék ki és erre a célra bizottság szálljon ki Nagybecskerekre; a spanyolok mind telket kapjanak s számukra a házakat a kincstár költségén, a lehető legjobb ponton építsék fel. Rendeli, hogy a terveket egy ügyes mérnök készítse el és küldjék fel hozzá Bécsbe. A kormányzó még aznap elküldeti a rendeletet Hagennak, meghagyva, hogy mivel a jóváhagyás megérkezett, haladéktalanul kezdje meg az építkezést, a főszámvevővel, egy mérnök-tiszttel és a spanyol kiküldöttekkel közösen mérje ki a telkek nagyságát, a házaknak egymástól való távolságát, beosztásukat s mindezekre előzetes jóváhagyását megadja. A spanyol küldöttek már a hely kiválasztásánál is jelen voltak s épen az ő beleegyezésükkel esett a választás Nagybecskerekre.

A spanyolok meg is érkeztek s Nagybecskereket Uj-Barcellona-nak nevezték el; de nagyon rövid ideig élhettek az új telepen, mely a várostól külön, attól kis távolságra feküdt; a klímát nem bírták el s két év alatt valamennyien áldozatává lettek; 1739-ben már nem volt életben közülök más, mint körülbelül 50 árva gyermek, kiket a kormányzóság különböző telepeken igyekezett elhelyezni. 1744-ben már a telepet jobbágyok foglalták el, kik oda a rombadőlt házak helyére új hajlékokat építettek maguknak.

Vegyes telepítések.

Más nemzetiségű telepesei Nagybecskereknek alig voltak; 1747-ben Belgrádból ide költözött két görög s ugyanakkor itt szeretett volna letelepedni két zsidó, - *Goldschmid* Joachim és *Ábrahám* Moizes, - kiket szintén Belgrádból űztek ki; a tiszttartó jelentette is a dolgot és a két zsidó kérelmét, de az engedelmet aligha kapták meg; erre vall legalább a tiszttartónak az az 1742 február 19-én kelt jelentése, mely szerint a spanyol- és német-zsidó számlálást nem foganatosíthatja, mert a községben egyáltalán nincs zsidó. Általában a telepítés nagyon szigorú szabályoknak volt alávetve, az útleveleket különösen a jobbágyok szökdösésének megakadályozására szigorúan kezelték.

Népesség.

Fényes Elek statisztikája szerint Nagybecskerek népessége 1839-ben 15.544 lélek volt, kik közül 3968 katolikus, 604 evangélikus, 66 református, 10.398 nem egyesült óhitű, 508 zsidó. A lakosok nyelvükre nézve rácok, németek, magyarok, oláhok, tótok, bolgárok.

1870-ben a város lakossága 19.666 lélek volt, házainak száma 1960; 1880-ban 19.529 lélek 2415 lakóházban,

1880-ban 21.934 lakosnak 2895 ház állott rendelkezésére; ugyanekkor lakosai között 5116 magyar, 7874 német, 7969 szerb, 417 tót, 382 oláh, 51 horvát és 125 más nyelvű volt; vallásfelekezet szerint ez a lakosság így oszlott meg: 11.823 róm. kath., 8279 gör. kel., 1210 izraelita, 647 ág. ev., 391 ref., 55 görög kath. és 29 más keresztyén.

1900-ban a lakosok száma 26.407, a házaké 3372. A lakosságnak nemzetiségek szerint való megoszlása ez volt: 9288 magyar, 805 német, 8091 szerb, 423 tót, 281 oláh, 70 horvát, 199 más ajkú. Ugyanekkor a lakosság hitfelekezetek szerint ilyen tagolódást mutatott: 15.421 róm. kath., 842 gör. kel., 683 ág. ev., 469 ref., 55 gör. kath., 8 unitárius, 1335 izraelita és 11 más vallású. A lakosság számában 454 fővel szerepel a véderő, s a megszámláltak közül külföldi honos volt 117; a férfiak száma 12.909 volt, a nőké 13.498; életkor szerint a lakosság így oszlott meg: *hat* évnél fiatalabb: 3592, 6-11 éves 3014, 12-14 éves 1866, 15-19 éves 3127, 20-39 éves 7708, 40-59 éves 5024, 60 évnél idősebb 1999. Családi állapot szerint nőtlen vagy hajadon: 13.080, házas 10.162, özvegy 1576 és elvált 25. Lakóházaira ezek az adatok jellemzők: 3353 háza közül téglából vagy kőből volt 636, kő vagy téglalapú, de vályogfalú 253, vályogból vagy sárból 2460, sőt 4 drb. fából épült háza is volt; a házak közül összesen 1859-nek volt cserépteteje, 35-nek zsindegy vagy deszka és 1459 volt náddal vagy zsuppal fedve. Az 1910-iki népszámlálás adatai szerint a város lakossága ma 25.470 fő; a lakosság számának ez a csökkenése annak a következménye, hogy Muzslya telep önálló községgé alakult s ezzel a város lakosságának egy részét elvonta. A város házainak száma a legutóbbi számlálás szerint a belterületen 2928, a külterületen körülbelül 900.